

Stev. 15

Leto V.

Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Crnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Crnomelj, Koče

OD TEDNA DO TEDNA

Ne zanemarjajmo zborov volivcev!

Kakor pred jesenskimi volitvami naj bi ljudski poslanci tudi zdaj prihajali na množična zborovanja med svoje volivce - Gospodarsko pomoč našim okrajem moramo dvigniti tudi z vsemi domačimi razpoložljivimi sredstvi

Ljudski poslanec Ljudske skupščine LRS in predsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič je pred dnevi odgovoril uredniku »Dolenjskega lista« na več vprašanj s področja delavnosti naših občin, obeh okrajnih zborov in zborov volivcev.

Tovariš predsednik, zbori volivcev so ena najbolj demokratičnih in najprikladnejših oblik sodelovanja delovnih ljudi s svojo oblastjo. Kako se jih poslužuje občinski ljudski odbori v našem okraju?

Zares je delo zborov volivcev ena najvažnejših in najbolj priljubljenih oblik sodelovanja volivcev in občin, tako za razvoj gospodarstva in komunalnih problemov, kakor za demokratičen razvoj naših občin. Žal jih občine v našem okraju vse premalo uporabljajo. Le pet občin je, kjer imajo redne zborove volivcev. Tako je n. pr. občina Gotna vas na zborih volivcev dala občanom obračun svojega dela za leto 1953, jih seznanila z gospodarskimi in ostalimi načrti ter se posvetovala z volivci o nalogah, ki jih čakajo letos.

Tam, kjer občine ne prirejajo zborov volivcev in ne razlagajo ljudem svoje politike in nalog, se dogaja, da volivci pritiskajo na občinske uslužbence: tajnik in administrativna moč sta na takih občinah neprestano oblegana od množice ljudi. Take občine seveda ne morejo imeti reda v administraciji. V volilni enoti izvoljenega odbornika bi morali ljudje reševati pereča vprašanja občine. Dolžnost odbornikov je, da to ljudem-volivcem razlagajo in se z njimi posvetujejo.

Na nekaterih občinah trdijo, da nimajo z volivci o čem razpravljati. To seveda ne bo držalo. Če bi občine in njihovi odborniki hoteli razlagati ljudem, kaj vse delajo sleherni dan za njihov blagor in napredek kraja, bi imeli samo o tem že precej za razpravljati. Gospodarski razvitek in pereča vprašanja, ki jih ima vsaka naša občina, morajo zanimati slehernega državljanca — saj je od reševanja le-teh vprašanj v veliki meri odvisen napredek občin in okraja, s tem pa blagostanje nas vseh. Zbori volivcev bi oti lahko povsod živahni. Če bi na njih obravnavali za ljudi življenjsko važna vprašanja, brez katerih ni nobena občina, bi bila tudi udeležba velika, ljudje pa bi začutili, da se občina in okraj zares trudita za naš nadaljnji razvoj.

Kaj misliš, tovariš predsednik, o sedanjih povezavi ljudskih poslancev z volivci?

Od volivcev do danes je nastopilo v našem gospodarstvu veliko važnih sprememb, ki so jih prinesle nove uredbe, druženje plan in proračun. S tem v zvezi je na terenu mnogo nerazčiščenih pojmov in vprašanj. Dobro bi bilo, da bi občinski ljudski odbori v takih primerih sklicevali širša zborovanja ozir. posvetovanja volivcev, na katera naj bi povabili tudi ljudske poslance dotičnih volilnih enot. Poslanci bodo lahko razložili ljudem vprašanja, ki jih najbolj zanimajo. Pred jesenskimi volitvami se je govorilo tudi o uradnih dnevih, ki naj bi jih poslanci imeli v svoji volilni enoti. O tem je bilo tudi posvetovanje ljudskih poslancev. Prevladalo je mnenje poslancev, da je najboljša povezava z volivci na zborih volivcev. Tam lahko poslanci odgovarja na razna vprašanja širšemu številu ljudi, kar je vsekakor bolj učinkovito, kakor če se spušta v podrobnosti v pisarni, kjer naj bi imel uradne ure.

Pobudo za taka zborovanja naj bi dale občine ali Socialistična zveza delovnih ljudi. O tem pa se morajo občine seveda predhodno dogovoriti s poslanci in sporazumno z njimi določiti dan za tako posvetovanje.

Koliko prispevata okrajni zbor proizvajalcev in okrajni zbor kadaljnji demokratizaciji dela naših občin? Ista naša svoj delovni in kakšno je njuno delo?

Ob izvolitvi zbor proizvajalcev smo precej razpravljali o njegovi vlogi. Moram reči, da naš zbor proizvajalcev še ni dobil pravega delovnega mesta v okrajnem merilu. Stari, zakorenjeni način dela je še dostikrat vzrok, da se ne moremo znebiti prejšnjih oblik. V pripravi za druženje plan bi moral n. pr. okrajni zbor proizvajalcev kot celota

bolj sodelovati in krepkeje sodelovati v delu. Poedini odborniki zbora proizvajalcev so zelo delavni in se tudi med sejmami OLO zanimajo za probleme gospodarskega sveta in delo ostalih organov. Nadaljevanje na drugi strani.

Ob izvolitvi zbor proizvajalcev smo precej razpravljali o njegovi vlogi. Moram reči, da naš zbor proizvajalcev še ni dobil pravega delovnega mesta v okrajnem merilu. Stari, zakorenjeni način dela je še dostikrat vzrok, da se ne moremo znebiti prejšnjih oblik. V pripravi za druženje plan bi moral n. pr. okrajni zbor proizvajalcev kot celota

nos do mesta. Prva leta po osvojitvi je bilo težko dobiti strojno opremo v Kočevju, ker so stvarjali težave za kazenski kraj. Da to ne drži, so dokazali Kočevci sami, ko so si uredili in opreli mesto, da je sedaj vzgled privlačnega podeželskega mesta. Jasno je, da je bilo Kočevju veliko pomagano z lanskim proračunom, ne sme pa ostati samo pri tem. Samo lani je bilo porabljenih 26 milijonov dinarjev za ureditev vodovodnega omrežja, zgrajen je bil lep moderen hotel, lakovna cesta, popravljene so bile vse fasade

stavb v mestu ter delno urejena kanalizacija. Navzlic vsemu temu je ostalo še polno nerešenih zadev. Naprimer javno kopalnice, ki je za delavce in ostalo prebivalstvo mesta nujno potrebno, postavitev tržnice, zgraditev javnega stranišča, popolna ureditev kanalizacije itd. Te stvari se letos najbrže zaradi drugih važnejših in večjih nalog bodo uredile. Kljub temu je za leto predvidena vrsta nujnih del. V tem mesecu bodo pričeli graditi nov jezik in delno urediti strugo Rince, za kar je namenjenih 20 milijonov dinarjev. S tem bo mesto veliko pridobilo, saj se bo znebil nesnage in umazanije, ki ima svoje leglo v Rinci. Poleg tega bo kanalizacija speljana pod novi jezik, tako da bo struga čez mesto čista.

Nadaljne investicije, 25 milijonov dinarjev, so odobrene za gradnjo vodovoda v Stari cerkvi. Poleg tega pa bo letos vloženi precej investiciji v industrijo. Namesto prejšnje tekstilne tovarne je predvidena nova kemična tovarna za proizvodnjo raznih lepil. Z dograditvi

ben dogodek, ki je za napredek teh znanih partizanskih krajev prava prelomnica v njihovem gospodarskem in kulturno-prosvetnem življenju, so praznovali v Gabrju skupno z mnogimi stariji partizani, aktivisti in prijatelji.

Ob desetih dopoldne se je zbralo nad pet sto ljudi ob spomeniku padlih borcev sredi Gabrja. Med vaščani smo opazili zveznega poslanca inž. Jožeta Levstika, republikanske poslanke Franca Prkoviča in Viktorja Zupančiča, člana Glavnega odbora SZDL Slovenije Franca Lubeja, dr. Marjana in Maro Dermastja, Petra Avblja, predstavnik večjih novomeških podjetij, Staneta Škrabarja, urednika »Tovariša« in predsednika Novinarskega društva Slovenije ter večje število dolenjskih aktivistov.

Jože Gazvoda, predsednik brusniške občine, je začel lepo slovesnost s pozdravom gostov in domačinov. Zahvalil se je predstavnikom ljudske oblasti za pomoč republike in okraja, da so po tolikih letih prišli tu di ti partizanski kraji do elektrike. Nato je zapel gabski pevski zbor, pionirji pa so po zdravili goste z gorjansko resnico rožmarinom. Okoli spomenika, je potem za minuto utihnil sum dneva: v spominih so pohiteli zbrani k tovarišu Borisu Kidriču in številnim žrtvam, ki jih je dalj Podgorje za osvoboditev domovine.

Na šolskem dvorišču so slavnostno nadaljevali s pregledom opravičenega dela, ki je vredno nad 19 milijonov din. Nad pet milijonov din so prispevali približno sami s prostovoljnimi delom in gradivom, za kar prav gotovo zaslužijo priznanje. V kratkem bodo dobili elektriko tudi prebivalci Pangrc grma, Hrušice in Vel. Slatinka. O napreduku podgorjanskih krajev, ki jim prinaša elektrika poletje, ki jim prinaša novega časa, je nato govoril ljudski poslanec Franc Pirkovič — Cort. Spomnil je zbrani množici, da prispeva republika za elektrifikacijo Podgorju še tri milijone din, okraj Novo mesto pa nadaljnja 2 milijona din. To je skromna odškodnina krajev, ki so v letih revolucije dali vse svoje sile za zmago nad okupatorji.

Z uspeho kulturno prirediteljstvo so popoldne nastopili pevci, mladinska igrarska družina in pionirji. V prijetnem razpoloženju, pogovorih in srečanjih mnogih starih borcev, znancev in aktivistov je minil v Gabrju nepozaben dan. — Vsem, ki so jim pomagali do elektrike, posebno tudi delavcem DES Novo mesto in Elektroinstalcijskega podjetja, se prebivalci občine Brusnice iskreno zahvaljujejo.

Z okrajne konference ZKS v Crnomlju: delovni predsednik Janez Zunič med razpravo

„Revoucionar, legendarni junak - borec osvobodilne vojne...“

KOMEMORACIJE OB PRVI OBLETNICI SMRTI BORISA KIDRIČA

Lepo število Novomeščanov, zastopnikov JLA in množičnih organizacij je 11. aprila ob desetih dopoldne napolnilo prostor na Vratih in pred Kidričevim trgov ob spominski slovesnosti za prvo obletnico smrti narodnega heroja Borisa Kidriča. Pred njegovim dopravnim spomenikom je bil položen velik venec pomladnih rož, godba JLA pa je zaigrala žalostno. Pevski zbor kulturnega društva Dušan Jereb je zapel Simonitijevo žalostn-

ko, Pesem komandanta Staneta in Zemljo slovensko. Jednat in prisrčen spominski nagovor v čast velikemu pokojniku je imel Franci Kolar, član OK ZKS Novo mesto. Orisal je njegovo pot in lik revolucionarja in borca za pravice delavskega razreda, za svobodo domovine in posameznika. »Kidrič, to je bil naš največji revolucionar, bil je tvorec in voditelj Osvobodilne fronte, bil je legendarni junak - borec na-

sega boja za svobodo. Bil je velik mož in velik človek; naša socialistična, svobodna domovina, naša socialistična, svobodna Jugoslavija je v veliki meri sad njegovega neumornega dela, revolucionarne vneme, v kateri je gorel in izgorel. Bil je čist lik komunista, bil je graditelj. Za zaključek te globoko pietetne svečanosti je godba JLA zaigrala še Chopinovo žalno koračnico.

Prve obletnice smrti nepozabnega tovariša Borisa Kidriča so se spomnili z javnimi žalnimi svečanostmi tudi v Kočevju in mnogih drugih dolenjskih krajih. Povsod so govorniki poudarili, da bo med nami vedno živ spomin na tovariša in borca, ki se je v vsem svojim bitjem boril pod veliko zastavo socializma.

Do jeseni bo tlakovana cesta do novomeške železniške postaje

V preteklem tednu so začeli delavci Splošnega gradbenega podjetja »Pionir« s pripravljanimi deli za tlakovanje ceste od stavbe OLO do novomeške kolodvorja. Približno 800 m ceste bodo tlakovani do konca septembra. Promet na cesti Ljubljana-Zagreb bo z ureditvijo tega dela sedanje glavne ceste izboljšal, kar je posebno važno z ozirom na povečan promet med gradnjo nove avtoceste.

Pripomnimo ob tej priložnosti, da bi bilo čimprej treba tlakovati tudi odcpepe s križišča v Kandiji. Nujno bi bilo treba urediti vsaj del Trdinove ceste, odcpep do bolnišnice in Kandiji in cesti v Zabo vas. Blato, ki zdaj pozdravlja domačine in tujca na teh treh prihodih v mesto, nam ni v čast.

V Gabrju so oslovili elektrifikacijo 8 vasi

Zadnja nedelja bo šla med dogodek, ki je za napredek teh znanih partizanskih krajev prava prelomnica v njihovem gospodarskem in kulturno-prosvetnem življenju, so praznovali v Gabrju skupno z mnogimi stariji partizani, aktivisti in prijatelji.

Ob desetih dopoldne se je zbralo nad pet sto ljudi ob spomeniku padlih borcev sredi Gabrja. Med vaščani smo opazili zveznega poslanca inž. Jožeta Levstika, republikanske poslanke Franca Prkoviča in Viktorja Zupančiča, člana Glavnega odbora SZDL Slovenije Franca Lubeja, dr. Marjana in Maro Dermastja, Petra Avblja, predstavnik večjih novomeških podjetij, Staneta Škrabarja, urednika »Tovariša« in predsednika Novinarskega društva Slovenije ter večje število dolenjskih aktivistov.

Jože Gazvoda, predsednik brusniške občine, je začel lepo slovesnost s pozdravom gostov in domačinov. Zahvalil se je predstavnikom ljudske oblasti za pomoč republike in okraja, da so po tolikih letih prišli tu di ti partizanski kraji do elektrike. Nato je zapel gabski pevski zbor, pionirji pa so po zdravili goste z gorjansko resnico rožmarinom. Okoli spomenika, je potem za minuto utihnil sum dneva: v spominih so pohiteli zbrani k tovarišu Borisu Kidriču in številnim žrtvam, ki jih je dalj Podgorje za osvoboditev domovine.

Na šolskem dvorišču so slavnostno nadaljevali s pregledom opravičenega dela, ki je vredno nad 19 milijonov din. Nad pet milijonov din so prispevali približno sami s prostovoljnimi delom in gradivom, za kar prav gotovo zaslužijo priznanje. V kratkem bodo dobili elektriko tudi prebivalci Pangrc grma, Hrušice in Vel. Slatinka. O napreduku podgorjanskih krajev, ki jim prinaša elektrika poletje, ki jim prinaša novega časa, je nato govoril ljudski poslanec Franc Pirkovič — Cort. Spomnil je zbrani množici, da prispeva republika za elektrifikacijo Podgorju še tri milijone din, okraj Novo mesto pa nadaljnja 2 milijona din. To je skromna odškodnina krajev, ki so v letih revolucije dali vse svoje sile za zmago nad okupatorji.

Komunalne in gospodarske zadeve Kočevia

O komunalnih vprašanjih je bilo v mestu že dosti razpravljano na zborih volivcev in na seji LO MO. Stanje se je v marsičem izboljšalo, je pa še cela vrsta stvari, ki čakajo ureditve in rešitve. Če je videl človek mesto pred tremi leti — blatne ceste in ulice, popolnoma neurejeno kanalizacijo in vodovod, kjer je bilo leglo tifusa in drugih nalezljivih bolezni, se danes nehote vpraša, kako so bile vse te nadloge sploh odstranjene in urejene. Stanje v mestu se je bistveno spremenilo, prav tako se je spremenil od-

V NOVOMEŠKI MESTNI HRANILNICI JE ŽE SKORAJ 8 MILIJONOV DIN HRANILNIH VLOG

V zadnjem času je znova narastel dotok hranilnih vlog v Mestno hranilnico v Novem mestu. 8. aprila letos so imeli vlagatelji Mestne hranilnice za 7.836.925 din hranilnih vlog, na tekočih računih pa 2.477.255 dinarjev. Stevilke prepričljivo dokazujejo, da narašča zaupanje naših delovnih ljudi v domači denarni zavod. V dobrih 6 mesecih je Mestna hranilnica sprejela tudi večje število prošenj za kratkoročna posojila delavcem, nameščencem, kmetom in obrtnikom. Do začetka aprila je odobrila posojilcev že 8 milijonov in 400.000 din posojil.

Denarni promet, ki narašča v Mestni hranilnici iz meseca v mesec, potrjuje potrebo po obstoju tega zavoda. Hranilnica obrestuje hranilne vloge po 5

odstotkov na leto; njena glavna naloga je zbirati odvisna denarna sredstva prebivalstva in s ta sredstvi denarjem pomagati tistim, ki so v trenutni zadržki. Zal marsikje naš ljudje, posebno na deželi, iščejo denar doma in ga skrivajo po skrivanjih, v negovnicah in na podstrešjih, namesto da bi ga imeli na varnem v hranilnici, kjer bi jim poleg tega grinala lepe obresti. Tajnost hranil. vlog je zajamčena; samo sodni senat lahko v slučajih potrebe zahteva vpogled v hranilno vlogo stranke. Prav bi bilo, da bi po solah, podjetjih in društvi bolj kot doslej pripravljali varčevanje. Tudi iz malih vlog narastejo v mesecih in letih lepe vsote, ki jih hranilnica lastniku vsak čas in brez vseh ovir izplača.

Za pravilno izkoriščanje sredstev socialnega zavarovanja

Na redni trimesečni skupščini socialnega zavarovanja v Novem mestu 29. marca letos so delegati skupno z izvršnim odborom obravnavali predvsem zaključni obračun lanskega poslovanja ter proračun dohodkov in izdatkov za letoš.

Okrajni zavod socialnega zavarovanja v Novem mestu je med najboljšimi v Sloveniji, kar sta potrdila na skupščini navzoča delegata republikanske urada. Vestno poslovanje je pokazalo tudi dober finančni obračun, ki izkazuje lep prebitke. Predloženi proračun za leto 1954 pa predvideva nad 7 milijonov dinarjev primanjkljaja, katerega bo mogoče zmanjšati samo z večjo kontrolo nad pravnimi izkoriščanjem sredstev socialnega zavarovanja. Kot smo že poročali v našem listu, je urad socialnega zavarovanja v Novem mestu že v začetku revizije pokojnih ugotovili več primerov nepravilnega prejemanja. Dosedaj je v sedmih primerih že ustavil nadaljnje izplačevanje. V revizijo je treba nadaljevati tako pri pokojninah kot pri izplačevanju otroških doklad, kjer je prav tako dokaj nepravilnosti. Sploh je vprašanje otroških doklad eno najtežjih in bo to verjetno rešeno kmalu v zveznem merilu.

Povprečno je lani imel urad na seznamu 7203 zavarovancev. Od teh je bilo v bolniškem stanju povprečno 2,11%, kar je razmeroma malo. Urad je lani plačal upravičencem 34.254 zdravniških pregledov, po 111 dinarjev povprečno pregled, dalje 42.300 receptov po 155,8 din. za 34.723 bolniških dneh pa se je zdravilo 2966 bolnikov-zavarovancev. Povprečna cena zdravilnega dne v bolnišnici znašala 796 din. Skupni zavarovanci, upokojenci in njihovi svojci ima sedaj zdravstveno zaščito v novomeškem okraju zaščitno za 28.000 prebivalcev. Kako razširiti zdravstveno zaščito še na privatne obrtnike in kmete ter člane kmetijskih združenj, je zelo resno vprašanje, ki ga bo treba prej ali slej rešiti.

Da upravičenci še vedno smatrajo, oziroma izkoriščajo klimatsko zdraviljenje v raznih zdraviliščih za luksuz, kažejo številke. Od zavarovanih delavcev jih je šlo na klimatsko zdraviljenje lani komaj 0,6%, od uslužbencev pa kar 5%. Tretjina koristnikov klimatskega zdraviljenja so bili vsi zavarovanci. Bo potrebna tudi tu strožja ocena, kaj naj gre na tako zdraviljenje, tako so sklenili na skupščini. Sploh je potrebna strožja družbena kontrola nad izkoriščanjem sredstev socialnega zavarovanja. Prepričati je treba vsako neupravičeno okoriščanje, da bo več denarja na razpolago za resnično lajšanje bede in zdraviljenje delovnih ljudi. Od lanskega prihrankov so na skupščini dodelili 50% za rezervni sklad, 25% za opremo ambulanc, 15% pa za socialno varstvo, dočim je ostalo za prosto razpolaganje 10%.

Zavarovanci in njihovi svojci bodo kmalu tužili dobro stanje tistih 25% lanskega viška. Iz tega denarja bodo namreč kupili opremo za zdravstveni dom v Novem mestu, kateremu manjkajo najosnovnejši pripomočki, uredili pa bodo tudi zdravstveno ambulanto v Škoc-

VREME

za čas od 14. do 25. aprila. 16. aprila suho vreme. Med 18. in 19. aprilom deževno in hladno. Prihodnje dni kratkotrajno izboljšanje, zatem ponovno padavine. 23. ali 24. IV. zlasti močan dež. 25. aprila se bo vreme izboljšalo.

FOX daje čevljem blešče in jih konzervira

Iz razgovora s tov. Viktorjem Zupančičem

Okrajno gradbeno podjetje Črnomelj pred novo gradbeno sezono

(Nadaljevanje s prve strani)
Delo odbornikov okrajnega zbora pa se žal še vedno vse premalo obični na občinah. Občine nimajo zadostne pomoči od okrajnih odbornikov, čeprav živijo slednji med njimi. Imamo še vedno odbornike, ki so odborniki le na seji OLO; ko pride tak odbornik domov, pa ne dá od sebe nič.

Zdaj polagamo vso skrb na komisije. Seje so bile doslej pripravljene preveč formalno. Če smo sprejeli odlok, so odborniki zanj sicer glasovali, niso ga pa v podrobnostih poznali. Zdaj pripravljajo gradivo za seje komisije, tako n. pr. komisija za organizacijska vprašanja, za proračun in za družbeni plan. Upam, da bo prihodnja seja OLO še ta mesec pokazala, da se odborniki zavedajo svojih večjih pravic, pa tudi dolžnosti.

In sveti pri občinskih ljudskih odborih?

Ti sveti še niso zaživeli, kakor bi bilo potrebno. V okraju imamo n. pr. pet občin, kjer svetov sploh še niso izvolili ali pa se ti še niso sestali. Pri občinskih svetih doslej niso sodelovali in moramo tudi v tem videti enega izmed vzrokov, da niso to, kar bi morali biti. Občine imajo šibko finančno plat, nerazvito občinsko gospodarstvo in marsikje tudi odbornike, ki nimajo smisla za gospodarski razvoj posameznih krajev. Treba bo znati poiskati lokalne možnosti za izboljšanje gospodarstva in komunalnih prilik v občini. Pobud je veliko, le občine in sveti jih dostikrat ne znajo izkoristiti.

Da pa občinski sveti ne delajo, je delno krivda tudi na svetih pri OLO, ki bi morali najti večjo povezavo s sveti pri občinah. Predsedniki svetov pri OLO in načelniki bi se morali udeleževati sej občinskih svetov ter jim nuditi pomoč. Napredek in uspehi, ki jih opažamo v delu svetov pri OLO, bo treba prenesti tudi na občinske svete in le-tim pomagati.

Tovariši predsedniki, bralce Dolenjskega lista zelo zanimajo vsa vprašanja v zvezi z letošnjo republiko pomočjo gospodarsko zaostalim predelovalnim republiko. Mislite, da bo odgovorna dolžnost lokalnih činitelj, da se vrednost te pomoči čim bolj dvigne tudi z uspešnim vseh domačih razpoložljivih sredstev.

Vsekakor je pomoč, ki jo prinaša letos družbeni plan zaostalim okrajem ukrep, ki ima zreden pomen za Dolenjsko in Kočevsko. Iz svojih dosedanjih dohodkov naši okraj ne bi mogli razviti nove industrije ali dvigniti dosedanjih obratov na višino, ki bi nam zagotovila zadostna sredstva za nadaljnji gospodarski vzpon.

Za novomeški okraj lahko rečem, da je pomoč v višini 220 milijonov din zelo velika. 115 milijonov bo šlo za izboljšanje industrije in njene proizvodnje. Investicije so namenjene predvsem rudnikom Kremenca, ki ima v okraju bogate zaloge kremenčevega peska. Pred nami je razširitev proizvodnje v opekarni Zalog in gradnja tovarne vodnega stekla, ki ima v okraju svojo osnovno surovino. Ostali denar je namenjen za gradnjo vodovoda v Novem mestu in Suhi krajini, za dograditev ceste Novo mesto—Koldovor, za vodovod v Dol. Toplicah in 30 milijonov din za prispevek

vodovodu Stična—Trebne—Dobrič. Nepravilno pa bi seveda bilo, če bi videli pred seboj zdaj samo teh 220 milijonov dinarjev. Občine, naše množične organizacije, predvsem pa Socialistična zveza delovnih ljudi bodo morale zajeti vse delovno ljudstvo, da bo tudi samo čimveč prispevalo pri zemeljskih delih, z voznjami, lesom in v drugih oblikah. Vrednost investicij moramo za lastni sredstvi in prostovoljnimi delom kar najbolj dvigniti. Ne smemo čakati, da bo vsako delo plačano, sicer nam bo denar hitro skopnel. Nepravilno bi bilo, če bi v republiki pomoči videli samo obliko neke vrste trajne politike do zaostalih krajev, na katero bi se zanašali. Smo v borbi, kjer moramo sodelovati z vsemi našimi razpoložljivimi sredstvi. Postaviti se moramo čimprej na lastne noge, da ne bomo samo prosili za pomoč.

Velika naloga okrajnega zbora proizvajalcev je, da bo poskrbel za kar najbolj učinkovito izkoriščanje pomoči, ki jo bomo letos dobili. Tudi industrija, ki jo že imamo, mora poskrbeti, da izboljša in dvigne proizvodnjo. Dokazati mora, da je sposobna življenja in da bo koristila pri nadaljnjem razvoju okraja.

ja. Odpraviti bo treba seveda tudi dosedanje napake v samoupravljanju. Precej je razpravljanja o gradnji lesnega industrijskega kombinata v novomeškem okraju. Ali je letošnja pomoč republike namenjena tudi tej gradnji? Za rešitev dolenjske zaostalosti je postavitev lesno industrijskega kombinata ključno vprašanje. Letos bodo pripravljene načrti za to veliko

sodobno podjetje, ki bo zgrajeno v prihodnjih letih nekje med Stražo in Prečno, verjetno v bližini tovarne Zalog. Kombinacijo bo izdeloval veliko število ljudi; izdeloval bo končne lesne izdelke s predelavo odpadkov vseh vrst lesa. Za načrte so letos finančna sredstva zagotovljena. To bo prineslo rešitev za zaposlitev odvečne delovne sile, zaščiti pa bomo tudi naše gozdove, katerim mora Dolenjska posvetiti vso svojo skrb.

Alkohol razbija družine

Dolga, nepregledna je veriga gorja, ki ga povzroča morilec — alkohol Dan za dnem se odigravajo v številnih družinah več ali manj znane tragedije; koliko solza in bridkosti pa ostane skrivnih znanjemu svetu za stenami domov. Pred sodišči se tupatam odgrne zavesa; življenje se pokaže takšno kakršno je — kruto, težko in mučno v družinah, kjer domuje alkohol.

Širjenje obzolja naše mladine v gospodarskem, političnem in kulturnem pogledu. Mladina je tudi organizirala večerni tečaj nemškega jezika, ki ga obiskuje enajst mladincev in mladink.

Iz Dobrniške doline

Malokdaj čitamo v našem listu dogodke iz dobrniške doline. Kaže, da smo še sedaj zamejeni s snegom ter da je življenje v našem kraju zamrlo. Pa ni res. Tudi k nam se je pri smehljaju težko zaželela pomlad, ki je že začela dobivati lepo zeleno obleko. Vinogradi v Snavru in Liscu so oživilji. Življenjski razgovori, polni šaljivih in smeha, kratkosežnih kopač, ki urno vrtijo motike. Upanje, da bo smarnica letos bolj obrabljena kot preteklo leto, jim daje pobudo, da pustijo vsa druga dela, dokler vinogradi ne bodo obdelani. Kar nekako svečano se odpravljajo od doma v gorico. Posebno mlajši kopači, dajejo duška svoji vedri razposajenosti in jim je delo v vinogradu pravi kmečki praznik. Pozno v mrak se čuje vriskanje in vesela pesem vračajočih se mladih kopačev.

Čitajte in širite »Dolenjski list«! Mladina je tudi organizirala večerni tečaj nemškega jezika, ki ga obiskuje enajst mladincev in mladink.

Pohajša ne vidiš v dobrniški dolini. Zemlja že bolj diši po krasu in iz posejanih žitnih polj molijo goste »kamnite ovce«. Življenje je tukaj mnogo bolj trdo kot pa v plodnih ornicah v dolinah. Toda ljudje v našem kraju se zagrizeno borijo za obstoj, za izboljšanje kmetijstva in boljši donos. Z vztrajnim delom in s pomočjo zadruga so že dosegli lepe uspehe pri elektrifikaciji, nabavi

širjenje obzolja naše mladine v gospodarskem, političnem in kulturnem pogledu. Mladina je tudi organizirala večerni tečaj nemškega jezika, ki ga obiskuje enajst mladincev in mladink.

Mladina občine Dobrič je imela 7. marca letno mladinsko konferenco, na kateri je pregledala dosedanje delo. Najbolj je bila delavna kulturno-umetniška skupina, ki dela v okviru kulturno-umetniškega društva. Zivahno razpravljanje na konferenci je pokazalo, da bo treba najti novo obliko dela mladinske organizacije. Mladina si v bodoče želi več poučnih predavanj, izletov, tečajev itd. Skratka, naj bi naša mladinska organizacija skrbela še bolj za

Pomoč, ki je bila dodeljena iz republiških sredstev gospodarsko nerazvitim slovenskim krajem, se v zadnjem času čuti tudi v Kostelski dolini. Vsekakor je največji korak k dvigu življenjske ravni Kostelcev elektrifikacija, ki bo letos zajela večji del kostelske občine. Znatno pomoč prebivalcem kostelske doline bodo prinesla tudi gradbena dela na cesti Fara pri Kočevju—Stari trg ob Kolpi. Zelo verjeto bodo letošnji začeli prestavljati tudi znameniti Colnarski klanec na cesti Kočevje—Deliče. Ureditev cest pa bo pomenila tudi solidno podlago za turizem, ki se vedno bolj razvija, pri čemer gre zehvala športnemu ribolovu v Kolpi in naravnim lepotam kraja.

20. marca je zasedal delavski svet gradbenega podjetja v Črnomlju. Na zasedanju je svet sprejel zaključni račun za leto 1953 ter pretresel razmere v podjetju. Od ustanovitve leta 1946 se je podjetje lepo popravilo; opravilo je mnogo obnovitvenih del, zgradilo pa tudi več novih stavb in poslopj, ki so veliki krajini v ponos. Po

leg osnovne gradbene dejavnosti ima podjetje v svojem sklopu še stranske obrate: apnenico, peskolom, mizarstvo, mehaniko, ključavnicaško in plekarstvo delavnico ter avtopark za tovorne prevoze. Vsi ti obrati trpijo občutno pomanjkanje mehanizacije in strojev, saj so opremljeni z njimi le do 30%. Občutno je tudi pomanjkanje strokovnega kadra, ki ga ne morejo dobiti predvsem zaradi slabih stanovanjskih razmer. Podjetje stalno zaposluje okrog 150 ljudi, ima pa le enega tehnika. Ker ima podjetje znatno prenelek obratni kredit in nedisciplinirane investitorje, ki ne plačujejo redno svojih obveznosti, je prišlo v minulem letu v občutno krizo, ki se je izrazila v minimalnih plačah.

del. Postrill bodo kontrolo ne-upravljenih izostankov in beleženjskih dopustov, saj so lani zaradi njih izgubili nad 300.000 din.

V podjetju se je uveljavilo delavsko samoupravljanje, v katerega so živo posegli delavci, ki se zavedajo svoje odgovorne naloge. Tako je upravni odbor v stalni povezavi s sindikalno podružnico, s katero rešuje vse zadeve podjetja. Za še večji razmah svojega podjetja so sklenili prevzeti okrajno opekarno, v kateri bodo še letos izdali en milijon zidakov. V prihodnjih letih, tako računajo, bodo krill vse potrebe Bele krajine z opoko in jo tudi izvažali.

Janez Vitkovič

Komemoracija v Črnomlju

Tudi Črnomelj je počastil spomin pokojnega Borisa Kidriča s spominsko Komemoracijo, ki je bila nedavno, 12. aprila 1954 ob 11. uri v Prosvetnem domu. Spominski govor o delu in življenju pok. Borisa Kidriča je imel predsednik OLO v Črnomlju Janez Zanič, vsi prisilni pa so z enominutnim molkom počastili spomin komisarja Petra Kalana.

Pod vodstvom dirigenta profesorja Bartola je gasilska godba zalgrala žalno pesem, nato pa je Zanič, vsi prisilni pa so z enominutnim molkom počastili spomin komisarja Petra Kalana. Pod vodstvom dirigenta profesorja Bartola je gasilska godba zalgrala žalno pesem, nato pa je Zanič, vsi prisilni pa so z enominutnim molkom počastili spomin komisarja Petra Kalana. Pod vodstvom dirigenta profesorja Bartola je gasilska godba zalgrala žalno pesem, nato pa je Zanič, vsi prisilni pa so z enominutnim molkom počastili spomin komisarja Petra Kalana.

Novice iz Kostelske doline

videna melioracija bi iztrgala škodljivemu delovanju vode okrog 30 ha ravninske zemlje, kar bi pomenilo mnogo, če upoštevamo, da primanjkuje primerne zemlje za obdelavo.

V kmetijski zadrugi Banja loka so prigrisodarili 1.500.000 din čistega dobička, ki izvirajo v glavnem iz prometa z lesom. Med največje uspehe zadruge šteje organizacija elektrifikacijskih del, ki uspešno potekajo. Premalo pa se v zadrugi brigajo za pospeševanje kmetijstva. Pospeševalni odskl obstajajo le na papirju. Kaže pa, da se bo tudi na tem področju obrnilo na bolje.

in pri predavanjih o prvi pomoči pri živini. Ker zaradi pasivnosti kraja kmetijstvo ni edino področje dela, je lahko opaziti, da posamezne novosti v načinu kmetovanja, ki bi jih bilo nujno treba uvesti v prakso, zelo počasi prodirajo. Občinski ljudski odbor in kmetijske zadruge so vložile znaten znesek denarja za raziskavo zemlje. Analiza je pokazala,

Občni zbor kmetijskih zadrug v Fari in Banji loki so spet pokazali, da je finančni uspeh zadrug v pasivnih krajih odvisen od prometa z lesom. KZ v Fari pa je brez lesnega odseka vendarle dosegla soliden finančni rezultat (500.000 din čistega dobička). Tudi ustanovitev pospeševalnih odsekov, ki je velik uspeh, ki bo prinesel do polnega izraza šele čez nekaj časa. Zadruga je prevzela organizacijo osuševalnih del na močvirnih površinah v dolini Kolpe. Pred-

V zimski sezoni je bilo na področju kostelske občine sedem enotedenskih tečajev iz poljedelstva, živinoreje ter 16 samostojnih predavanj iz kmetijstva in splošne izobrazbe. Največ zanimanja je bilo pri predavanjih, ki so jih spremljali ozki filmi, pri predavanjih o živalskih boleznih

da zemlji poleg drugega primanjkuje tudi apna. Navzile analize in predavanjem pa tudi to zimo niso opravili apnenja kislih zemljišč. Zadruga v Fari je bila celo pripravljena plačati nagrado kmetu, ki bi se lotil tega koristnega dela. Ta slučaj je vreden, da bi se ga lotili »Janez Popotni« ali »Pavliha«.

ing. Slavko Volk

Ne pozabimo na sončnice!

Najvažnejši del setve je izbira pravega semena. Če posadimo pravilno seme v dobro pripravljeno zemljo, se nam ni bati, da ne bi imeli zadostnega uspeha in da ne bi pridelali bogato plačilo za naš trud. Zato moramo sedaj, predno bomo posejali spomladanske kulture, odbrati pravično seme in ga posejati v dobro pripravljeno zemljo.

Letošnja zima je zemljo spččila, zrahljala in tudi s spomladanskim dežjem za-

dostno namočila. Narava je poskrbela za svoje, mi pa moramo pripraviti še ostalo za setev in pridelek bo moral biti bogat.

V naših krajih so se sončnice popolnoma udomačile; prejšnja leta jih je bilo posejanih kar mnogo, posebno med koruzo, krompirjem in okopavinami ter na obrobkih njiv. Prepričali smo se, da je tudi sončnica dober pridelek. Važno pa je, kakšne vrste sončnice pridelujemo. Zato moramo sedaj pri setvi uporabiti izključno le dobro seme. Imamo namreč več vrst sončnic. Domače vrste sončnic so se izrodile, ker imajo zelo debelo in napiheno luščino, jedrca pa je majhna. Teža teh sončnic je zaradi tega zelo majhna. Te sončnice zrastejo visoko in potrošijo mnogo več hrane iz zemlje.

Sončnice besarabske vrste, ki so temno sive barve, pa imajo tenko luščino in debelo jedrce. Teža semena je neprimerno večja kot pri domači vrsti. Tudi zrastejo te sončnice dosti niže in zato ne trošijo toliko zemlje. Če upoštevamo pridelek domače vrste z besarabskega ugotovimo, da je besarabskega semena iz posamezne rastline po številu sicer manj, vendar pa je količina teža kot od domače vrste. Zaradi tega je jasno, da bomo sejalci letos izključno le besarabsko sončnico, ki nam daje več kot domača vrsta.

Razen tega, kot smo zvedeli, bosta obe tovarni olja v Sloveniji letos odkupovali seme besarabske vrste tako, da bosta plačevali to seme z oljem in sicer 2 kg za 100 kg več, kot za seme domače vrste.

Seme besarabske sončnice lahko nabavi vsak v svoji kmetijski zadrugi, ki naj ga naroči pri oljarnah. L. P.

NOVI ŠVEDSKI NYLON

Neka tovarna v Nordkjetingu na Švedskem je iznašla takolnovenanil krdeni nylon, ki je mnogo bolj trden od vseh sintetičnih vlaken. Novi proizvod, ki je zelo podoben mehki volni, izdelujejo v obliki tkanine, ki se ne mečka.

Igralska družina v Dobriču ob uprizoritvi »Babilona«

OBČINA ŠKOCJAN — NJENE TEŽAVE IN USPEHI

Občinska pisarna v Škocjanu je bila zadnje dni marca polna strank in uslužbeni so imeli dela čez glavo. Kajti do 31. marca je bil rok za prijavo sprememb v katastru; posledje se bo namreč davek kmetom odmerjal na osnovi čistega katastrskega donosa. V deseterletni so nastale precejšnje spremembe v kulturah na posameznih parcelah; ker je pa kultura poleg površine zemlje in bonitetnega razreda podlaga za obračunavanje katastrskega donosa, je treba vnesti v kataster dejansko stanje. Skoraj cel mesec je bil določen za prijavo, vendar so mnogi prišli šele zadnje dni in delo se je nakopilo. Ta je parcelo prodal, pa še ni uredil prepisa, drugi ima sedaj na parceli travnik, kjer je bila prej njiva, in podobno. Mnogim bo lahko ustreli, vsem pa ne; kateri nimajo nič posestnega lista pa tudi parcelnih številka ne vedo.

Nedelavnost svetov

Takoj moram poudariti, kako velikega pomena so delavni, prizadevni sveti pri občinskih ljudskih odborih. Kjer sveti dobro delajo, tudi občina dobro svizira. To se posebno čuti v Škocjanu, kjer so sveti le na papirju, vse delo pa sloni na rami občinskega ljudskega odbora, oziroma na uslužbenih, in zlasti na občinskem predsedniku in tajniku. Lanski svet je spal, letošnji, novozvoljeni, pa se tudi še sploh niso sestali, zato ni moglo priti do pravega, uspešnega sodelovanja volivcev z občinskim odborom pri reševanju gospodarskih in drugih zadev občine. Krivci so v prvi vrsti izvoljeni predsedniki in člani svetov, krivci je pa tudi sam ljudski občinski odbor, ker jih ni vpregel v delo in jim zadal stvarnih nalog. Tako v Škocjanu povsod opažavalec res dobi opek, da o vseh zadevah odloča le ozek krog ljud ali celo posa-

meznik. Ker pa so sveti, kot širši organi ljudske samouprave, suha veja in po njihovi krivdi tudi volivci stoje ob strani, mora vse zadeve reševati res samo nekaj ljudi, ki so voljni delati.

Član občinskega odbora so disciplinirani, redno hodijo na seje in na njih tudi živahno razpravljajo. Moral pa bi tudi vsak odbornik v svoji vsaki sklopi zbere volivce in se z njimi posvetovali o gospodarstvu kraja in vse občine. Sedaj pa morata na vsak vsaki sestanki ali zbor volivcev predsednik ali tajnik, sicer sestanka ali zbora sploh ni. To je velika slabost dela občinskih odbornikov v Škocjanu; treba jo je čimprej odpraviti, da bo sodelovanje med volivci in občinskimi ljudskimi odborom vse tesnejše in bolj uspešno za razvoj in procvit občine.

Ljudje radi pomagajo

Kdor bi menil, da volivci občinske občine niso voljni sodelovati z organi ljudske oblasti pri reševanju gospodarskih

vprašani, bi bil res v zmoti. O tem pričajo zadnji zbori volivcev v posameznih vaseh, razen v Škocjanu samem, kjer še po dvakratnem sklicanju zbor ni bil sklepčen. Na zborih volivcev po vaseh so največ obravnavali obnovo številnih manjših mostov ter nujno potrebno popravilo potoj in cest. Na območju občine je vsaj šest mostov, oziroma mostičev, ki jih je treba takoj popraviti; na enem takih mostov se je zadnje ubil konj. Ljudje bi najraje videli, da bi vsa pota in ceste vzdrževala občina iz svojega proračuna, kar seveda ne gre; za pota morajo skrbeti predvsem tisti, ki jih uporabljajo. No, sedaj se bo obrnilo na bolje. Občani so obljubili pomagati, marsikdo se je že zavezal, da bo opravil zastoj vsa dela in voljnje, le gradivo bo morala priskrbeti občina ali okraj. V nekaterih vaseh so izvolili posebne komisije, da razmerljivo glavna in odredijo posamezne odseke koristnikom po velikosti zemlje, ti pa bodo morali prispejati jim dolžna pota popraviti na svoje stroške.

Volivci so razpravljali tudi o sadjarstvu in živinoreji ter dvi. ju hektarskega donosa, za pravilno in pravočasno čiščenje ter skopljenje sadnega drevja so pa izvolili posebne komisije.

Občinska podjetja

Prav malo ima škočjanska občina svojih podjetij. Cevljarška delavnica bolj hira kot napreduje, obnovitveno podjetje je šele v razvoju. Z občinsko trgovino imajo slabe izkušnje, ker je že dvakrat šla na kant. Občinski odbor je že večkrat razpravljal, da bi vnovič ustanovili trgovsko podjetje, toda zaradi dosedanjih slabihkušenj se še ni odločil. Nedavno so ustanovili novo občinsko podjetje »Jermenanov«, ki bo v kratkem začelo obratovati. Rad bi bil ustanoviti tudi mizarško-kolarsko in sodarsko podjetje, ker imajo za tovrstno dejavnost prav posebno ugodne pogoje. Vprašanje se le primerni prostor. Ker ne gre drugače, bodo morali zgraditi primerno delavnico, načrt so si že oskrbeli.

Prosveta in zdravstvo

Pomembna pridobitev za Škocjan je obnovenja in dozdana šola s prav lepo in veliko dvoranom za prireditve. V dvorani je postavljena oder in domači igralci so se prvič predstavili 4. aprila s Finžgarjevo dramo Razvaljena življenja. Slovesno pa bodo odprli dvorano na občinski praznik 23. maja. Letos bo dobil Škocjan tudi prepotrebno zdravstveno ambulanto, za katero se občani že

dolgo prizadevajo. Rad bi dobil tudi nižjo gimnazijo, ki je sedaj v Smarjeti, le prostor za en razred jim še dela preglavice. Kot gospodarsko in kulturno središče te doline, je Škocjan vsekakor primernejši kraj za nižjo gimnazijo kakor Smarjeta. Za dijaški internat bi lahko uredili veliko poslopje na Vrhek.

Složno delo in uspeh ne bo umanjkal!

Seveda je tudi v Škocjanu nekaj ljudi, ki jim ne diši napredek novega časa, ki v malenkostnih napakah ali slabostih posameznikov iščejo kritja za svojo nevednost, namesto da bi se vključili v skupne napore in pomagali graditi skupno blaginjo in srečo. Za vse, ki mislijo dobro in pošteno, je dela dovolj. Sveti pri občinskem ljudskem odboru so najboljša oblika možnega sodelovanja volivcev pri upravljanju občinskega gospodarstva; treba jih je razživeti, da bodo koristno in uspešno izpolnjevali svoje vloge bodisi v gospodarskem ali kulturno-prosvetnem področju. Ne v zapletenem kritikarstvu, ampak v složnem sodelovanju vseh je jamstvo za vesplojni napredek, gospodarski, kulturni in politični, skratka za resnični razcvit in blaginjo škočjanske občine. R.

IZ NAŠIH KRAJEV

Vesti z Ilove gore in Račne

Na Ilovi gori je bil pretekli mesec gospodinjki tečaj. Ob zaključku so tečajnice priredile razstavo, katera je bila prav dobro obiskana. Razstava je bila v novi šoli, ki je ponos zgodovinske Ilove gore.

Ker je naš kraj tudi lepa razgledna točka in prihaja k nam vedno več tujcev, bi bilo potrebno vsaj eno primerno gostišče, sedaj ni uro daleč nobena. Pričakujemo, da se bo za to zadevo pozanimala okrajna gostinska zbornica. Upamo, da bo še letos tudi pri nas razsvetila elektrika. Kmetje že dovažajo les za elektrifikacijo vasi.

Poleg tega imamo še vrsto gospodarskih izmed, ki jih je treba reševati. Mislimo pri tem zlasti na gradnjo dobrih vaških vodnjakov, ker moramo ob vsaki suši voziti vodo iz uro oddaljene Račne. Potem je vprašane gradnje ceste. Zemlja pri nas je zelo primerna za sadjarstvo in mlisim, da bi se morali te donosne gospodarske panoge lotiti takoj.

V Račni je bila prejšnje nedelje v gasilskem domu proslava 150-letnice Srbske vstaje in igra »Pri Hrašovcih«. Dvorana v domu je bila nabito polna, ker imajo ljudje zelo veliko smisla za kulturne prireditve. Nujno nam je potreben večji

Sodelovanje mladine v gasilskih društvih

V vrstah gasilskih društev na Kočevskem je močno udeležena tudi mladina. Ob koncu lanskega leta je bilo v teh društvih 263 mladincev in 125 mladink. Mladina je sodelovala (tudi ostala, ki ni včlanjena v gasilskih društvih) skoraj pri vseh akcijah gasilskih društev, tudi v okrajnem in republikanskem tekmovalstvu gasilcev. Na veliki paradi, ki so jo priredila gasilska društva v počastitev 10. obletnice kočevskega zbora, je sodelovalo mnogo mladine. Zanimivo je, da je v gasilskih vrstah vključena predvsem kmečka in delavska mladina, manj pa dijaki.

Delo Počitniške zveze

Na Kočevskem imamo tri družine Počitniške zveze: V Kočevju, Sodražici in Ribnici. Ustanovljen je bil tudi okrajni odbor z nalogo, da nudi pomoč tem družinam ter jih med seboj povezuje. Najbolj delavna je družina v Kočevju, ki ima že 110 članov, ne moremo pa to trdit za družini v Sodražici in Ribnici, ki samo životarita, oziroma sta prenehali delovati, kar bo tamkajšnji šolski in ostali mladini samo v škodo. Kočevska družina ima letos v načrtu taborjenje ob Bohinjskem jezeru, potovanje s kolesi po Stajerski ter petdnevni izlet na Tri-

Protiletalska zaščita v Sodražici

Občinski odbor protiletalske zaščite si je zadaj za bodoče delo mnogo koristnih nalog. Te so bile potrebne iz vzgojnih ozirov, da se članstvo za primer potrebe res dobro izuri, da bo sposobno opravljati naloge, ki jih nudi organizacija PLZ tudi v miru. Občinski odbor Sodražica je za to organiziral po večjih vaseh predavanja, katerih se je članstvo polnoštevilno udeležilo. Od sedaj je bilo že šest takih predavanj. Razveseljivo je tudi sodelovanje članov pri razgovoru.

OBVESTILO NAROČNIKOM DOLENJSKEGA LISTA!

Vsem naročnikom Dolenjskega lista sporočamo, da smo naša dosedanja tekoča računa pri družnici Narodne banke v Novem mestu prenesli v Mestno hranilnico v Novem mestu. Vsa vplačila izvršujte odselej na novi tekoči račun: 616-H-T-24. — Uprava.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR VELIKA LOKA

Del. štev. 236/1-54

18. aprila 1942 je zaseda sedmih mož Varetovega bataljona uničila kamion Italijanov na Medvedjeku. To je bila prva oborožena borba na območju občine. Od tedaj dalje se Italijani niso več upali sprehajati po tej cesti. Po tem oboroženem napadu je bilo tudi olajšano delo terenskim delavcem.

Občinski ljudski odbor Velika Loka je zato na predlog občinskega odbora Zveze borcev Velika Loka na podlagi 2. točke 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS štev. 19-88/52) izdal na svoji seji dne 14. marca 1954

odlok o razglasitvi 18. aprila za občinski praznik občine Velika Loka.

1. člen
18. (osemnajsti) april se razglašja za občinski praznik občine Velika Loka.

2. člen
Ta odlok stopi v veljavo z dnem razglasitve na oglasni deski občinskega ljudskega odbora in z dnem objave v Dolenjskem listu.

Smrt fašizmu — svoboda narodul
Predsednik občinskega ljudskega odbora Velika Loka
Ciril Bukovec l. r.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR DOLENJA VAS

Dolenja vas, 14. marca 1954
Štev. 173-1

1. avgusta 1942 so italijanski fašisti odpeljali v internacijo 124 najboljših ljudi iz območja naše občine. Mnogi izmed teh so zaradi mučenja in lakote pomrli v italijanskih taboriščih, izmed preživelih pa so nekateri najboljši po kapitulaciji Italije vstopili v Rabsko brigado. 1. avgusta 1942 so italijanski fašisti ubili tudi prve štiri talce iz območja občine v Jasnici pri Dolenji vasi.

V trajen spomin na ta dan in na podlagi 2. in 15. točke 50. člena zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 18-88-52) ter na predlog občinskega odbora Zveze borcev št. 2-54 je občinski ljudski odbor Dolenja vas na svoji 14. seji dne 14. marca 1954 sprejel tale

ODLOK o razglasitvi 1. avgusta na ljudski praznik občine Dolenja vas.

1. člen
1. avgust se razglasi za občinski ljudski praznik občine Dolenja vas.

2. člen
Ta odlok razglasi predsednik občinskega ljudskega odbora Dolenja vas in se objavi na razglasnih deskah občinskega ljudskega odbora, veljati pa začne z dnem, ko je bil sprejet na seji občinskega ljudskega odbora Dolenja vas.

Smrt fašizmu — svoboda narodul
Alojz Zbašnik, predsednik občine.

Malo več obzirnosti!

Ce se hoče delovni človek po trudapolnem delu malo razveseliti in razvedriti v gostilni, mu tega ne more nihče oporekati. Da pa si ljudje, ki se v gostilni napijo in naplešejo, dovoljujejo nasproti svojemu bližnjemu take pijanske bedarije, kot je bilo to preteklo nedeljo ponoči v sv. Jurja ulici v Novem mestu je že malo preveč. Huronsko kričanje pijanih moških in žensk, cviljenje, jokanje, prepirljivost, vmes pa petje in prekrasne kletvice, podedovane od italijanskega okupatorja, vse to se je mešalo v čudoviti kaos, ki je bučal po mestu.

Čudno se, da za take ljudi ne veljajo predpisi uredbe mestne občine o miru in redu in kaljenju nočnega miru! Se bolj se pa čudimo, kje je ob takih prilikah kak varnostni organ, da bi razgrajajoče poučil o pravilnem vedenju, pa čeprav na drastičen način.

Kulturno-prosvetno in ostalo delo v Adlešičih

Poročali smo že, da si je »Adlešička tamburica« spet priborila prehodno zastavico za svoje delo od decembra do marca letos. Tudi o zelo uspešnem praznovanju občinskega praznika 21. in 22. marca smo že pisali. Ball pa smo se, da bodo ti uspehi uspalvali delavnost naše mladine. Vendar smo se ball brez potrebe. Z veseljem ugotavljamo, da delo teče nemoteno naprej. Res je, da so nastale nekatere težave. Nekaj agnih mladincev je odšlo v JLA, nekateri so si poiskali služba po okoliških gozdovih, drugi so šli na gradnjo ceste Zagreb—Karlovac—Reka. Nekaj starejših članov pa ima svoje muhe in mislijo, da že vse znajo in se jim ni treba nič več učiti. No prebrdili bomo tudi te težave, tako ali drugače.

Po obnem zboru KUD bomo sklicali ustanovni občni zbor TVD Partizana. Za patronat smo zaprosili ljubljanskega »Železničarja«, ki nam prošnje ne bo odrekel. Nameravamo nabaviti še nove instrumente in jih zamenjati za stare. Kupili bomo tudi 12 do 15 orglic za »Pionirski zbor ušnih harmonikarjev«, ki ga bomo pozneje priključili tamburici. To bomo lahko naredili, če bomo dobili potrebno podporo, katero bomo vrnili, ko bomo gostovali z zborom, ki bo osmi ur jutraj in je trajalo skoraj do 14. ure. Tekmovanje so prekinili za čas komemoracije op-

ZAKAJ V VEL. GABRU NE DELA KULTURNO-PROSVETNO DRUŠTVO?

V Vel. Gabru mislijo, da je skrb za kulturno-prosvetno delo le zadeva učiteljske in igarske družine. Pred kratkim je stari odbor sklical občni zbor društva, ki se ga je udeležilo 8 članov, med temi so bili 4 učitelji. Mogoče bila res slaba organizacija, vendar ni bilo zastopnikov ostalih organizacij, ne občine, ne kmetijske zadrage. Le nekaj članov stare igarske družine, ki je davno prenehala s delom, je ugotovilo, zakaj ne gre prosvetno delo v Gabru.

Igarska družina je morala prenehati, ker se učiteljskim zadrage ni ljubilo zvečer na vaje. Mladina je po težkem dnevnem delu zvečer prišla iz daljnih vasi, bližnji pa niso prišli. Za nastope uporabljajo že vsa leta star Casalski dom, ki ima le zadnji oder. Še nobena organizacija ne občine, ne zadrage se ni spomnila na kulturno delo v Gabru, ki je potrebno vsestranske pomoči. Pred štirimi leti so nekaj govorili in tudi neke temolje skopali za gradnjo zabojnega doma, toda ostalo je le pri temeljih. Za gospodarske objekte in skladišča so kaj hitro pokrenili vse, le za skromni kulturni prostorček nimajo vidnosti. Kmetijska zadruga je ves leto dobro poslovala in z raznimi odpusti tudi imela precejšnje dobičke. Gaber z okoliškimi vasi je bogat predel, po kompirju ter pridobivanju raznih semen zana daleč naokrog. Če bi imeli naširoko gospodarsko in malo več smisla za odgovornost samo za osebno okraševanje, bi Gaber slovel tudi kot gospodarsko-kulturni center v tem kraju.

Pomlad v Domu onemoglih v Metliki

Pod toplimi spomladanskimi vetrovi in prijetnimi sončnimi žarki so naglo ozelenele trate in bregovi. Razcvetelo so zvončiki, vijolice in trobentice. Vrnili se je kos, med veselimi žvrgolenjem pripravljajo domovanje za mladi zarod. Sončne trate pa niso same s svojimi plitjimi petjem in žvrgolenjem, polne so cibičančkov in pionirjev.

Pa niso naši najmlajši v Metliki pozabili na dom onemoglih. Dijaki gimnazije so jih obiskali pod vodstvom prof. Irene Herkovič in ravnatelja osnovne šole Šviglih. Dijaki so pod vodstvom posameznih vodij skupin izvajali lepo nastudiran kulturni program. Najprej so zaigrali mali harmonikaši lepe partizanske in narodne pesmi. Vodila in instruktor malih harmonikašev je Pahor Lojze, ki se mnogo trudi s svojo skupino. Potem so peli mladi pevci lepo in prirsno, starčki so imeli solzne oči, marsikateri je kaj takega v življenju ni doživel. Mnogi imajo za seboj le težko življenje, garanje in trpljenje. Zaigral je tudi orkester dijakov iz gimnazije pod vodstvom Rajmer Rudija, ki je iz mladih dijakov prostovoljno in z velikim veseljem stvoril precej dober orkester.

»Da, iz teh bo še marsikaj koristnega postal«, so dejali starčki, ako že sedaj toliko znajo.

Kolektiv doma onemoglih je priredil tudi pripravljaj majhno čerjanko. Mladi dijaki in njih voditelji so se prav dobro počutili v domu. Tudi starčki so zapeli z najmlajšimi lepo in prirsno. Kar niso se mogli posloviti od mladih. Ko so dijaki končno odšli, je dejal stari očka v domu.

»Zdaj je pa vse veselje odšlo od nas. Naj bodo lepo zahvaljeni za prijetno popoldneje.«

»Ostanite zdravi, saj bomo še prišli, so obljubili dijaki in njihovi voditelji. Tako so mladi pionirji prinesli tudi v dom onemoglih žarek spomladi in sonca.

R. F.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Consko prvenstvo odbojke za Dolenjsko

V nedeljo je bilo v Novem mestu consko dijaško prvenstvo v odbojki za Dolenjsko. Nastopili so dijaki in dijakinje iz Brezice, Črnomlja, Ljubljane, Novo mesto, iz Crnomlja so prišli samo dijaki, iz Kočevja in iz Krškega pa se niso prijavili.

Tekmovanje se je pričelo ob osmi uri jutraj in je trajalo skoraj do 14. ure. Tekmovanje so prekinili za čas komemoracije op-

Za razvoj in sodobno urejanje sadjarstva v Beli krajini skrbje letos tečajniki, ki so dokončali v pretekli zimski sadjarski tečaj v Crnomlju. V okraju so uredili 8 vzornih poskusnih sadovnjakov

PRVI HASTOP NOVOMEŠKIH ODBOJKARJEV

TVD PARTIZAN (Novo mesto) s ILIRIJA (Ljubljana)
Zenski ekipi 4:1, moški ekipi 4:1
Med pripravami za prvenstvene tekme sta ženska in moška odbojkarstva ekipa novomeškega Partizana odigrali prijateljski tekmi z odgovarjajočima ekipama Ilirij v Ljubljani. Vsem se je poznalo, da so bile na začetku sezone, vendar so Novomeščani zaradi boljše rutine premagali Ilirijane dvakrat po 4:1. Torej dober začetek.

Šahovski turnir v dijaškem domu v Črnomlju

Te dni je bil končan dvokrožni šahovski turnir v dijaškem domu v Črnomlju. Zmagali je petočlanski Kastelic z 21 in Ivančič z 20 točkami. Novak ni odstopil s turneje kot je bilo pomotoma objavljeno, pač pa je prvi končal. Vidna je bila posebno velika izenačenost med posameznimi igralci. Presenetljiva pa slab plasman Štaudoharja iz šestega razreda, čemu je bila kriva njegova bolezen.

NOVOMEŠKI ODBOJKARJI POVABLJENI NA DUNAJ

Ekipa novomeških odbojkarjev je prejela to pomlad že več vabil in ponudb za gostovanja, ki bi jih opravili pred pričetkom prvenstvenih tekem. Tudi Česki Sokol z Dunaja želi povratno odbojkarje. Kot znano, je lansko leto gostoval v Novem mestu, sedaj pa vabi naše odbojkarje, da mu vrnejo obisk na Dunaju.

PORAZ NOGOMETASEV NOVOMEŠKEGA PARTIZANA

PAPIRNICAR (Vevče) : PARTIZAN (Novo mesto) 2:1 (1:1)
Prvi start novomeškega Partizana v letošnjem tekmovalnem ljubljanskega I. razreda na domačem igrišču ni bil uspešen. Čeprav je imel igra skoraj ves čas tekme, predvsem pa v drugem polčasu, popolnoma v svojih rokah in je stalno igral na položaj nasprotnikov, je gostom uspelo, da so v enem in edinem prodoru v polovici domačih dosegli zmagosilni gol. Tekmovanje se nadaljuje prihodnje nedelje. Partizan bo imel na domačem igrišču na stadionu opraviti z borbenim moštvom SD Duplice iz Kemnika.

Črnomljski atleti so odprli sezono

Zelo lepo in toplo vreme je omogočilo, da so bili preteklo nedeljo doseženi prav dobri rezultati. Kot gost je nastopil Plut, član atletske ekipe Odrca. Zaradi slabe steze go nastopil je na 50 in 1000 metrov ter s švedsko štafeto. Zaradi mnogih ovov se bili doseženi na 1000 metrov prav dobri rezultati (en kros 140 m). Posebno se je odlikoval petočlanski Kastelic, ki je vrzel kopje 51.40 metrov daleč in si s tem zagotovil siguren vstop v jugoslovansko mladinsko reprezentanco, ki bo nastopila v Atenah proti Grčiji in Turčiji. Napredovali so tudi skakalci v višino in daljino. Nekoliko pa so nazadnje igralci metalci kroglice. Tehnični rezultati: 50 m: Cop 6.5, Plut 6.6, Likavec 6.8; 1000 m: Simončič 2:32.8, Ivanušič 2:33.6, Klein 2:38.2; Met kopja: Plut 56.50, Kastelic 51.40, Cop 42.10; Daljina: Plut 6.77, Likavec 5.44, Cop 5.42; Višina: Zunič 1.55, Musič 1.45, Kroglja 1.50, Kastelic 1.42, Cop 1.37, Jamšek 1.2. Kroglja (7 kg): Plut 10.85.

GIBANJE PREBALSTVA V OKRAJU NOVO MESTO

V januarju je bilo rojenih 154 otrok, od tega 84 dečkov in 70 deklic. Umrlo je 66 oseb, od tega 33 žensk in 33 moških. Porok je bilo 66.

V februarju je bilo rojenih 124 otrok, od tega 62 dečkov in 62 deklic. Umrlo je 50 oseb, od tega 24 žensk in 26 moških. Porok je bilo 135.

GIBANJE PREBALSTVA NA KOČEVSKEM

V marcu 1954 se je rodilo v kočevskem okraju 33 otrok, izmed teh 15 fantkov in 18 deklic. Umrlo je 24 oseb (8 moških in 16 žensk), porok pa je bilo 7.

DOLENJSKI OBLIŠČEVALEC

KINO Kino KRKA Novo mesto

Od 16. do 19. aprila: amer. barvni film »Ljubimec New Orleansa«.
Od 20. do 21. aprila: švicarski film »Kralj kegljačev«.
Od 22. do 27. aprila: slovenski film »Vesna«.

Kino JLA Novo mesto

18. aprila: ameriški film »Williamsova karabinka«.
23. aprila: ameriški film »Fant s trobentico«.

Kino Jadran Kočevje

Od 16. do 18. aprila: »Irena v zagrebi«.
Od 21. do 22. aprila: »Solanje Toma Browna«.
Od 23. do 25. aprila: »Samotna zvezda«.

Kino Črnomelj

Od 15. do 18. aprila: »Veliki valček«.
Od 20. do 22. aprila: »Tarzan med loveci«.
Od 22. do 25. aprila: »Zmajeva seme«, I. del.

Kino Loški potok

17. in 18. aprila: »Varujte se plavalske«.
24. in 25. aprila: »Cirkuski deček«.

Registracija motornih vozil

Tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto obvešča lastnike in uporabnike cestnih motornih vozil, da bo naknadna registracija za leto 1954 dne 22. in 23. t. l. v Novem mestu.

To obvestilo velja za tiste lastnike, ki imajo svoja vozila prijavljena na tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto in se niso odzvali registraciji v času od 15. do 20. marca 1954.

Iskrniki pozivamo lastnike motornih vozil, ki v dnevi 22. in 23. aprila ne bi pripeljali motornih vozil na registracijo, da vrnejo evidenčne tablice in pisмено obrazilo vzrok, zakaj se niso odzvali k redni registraciji motornih vozil. Evidenčne tablice je treba vrniti najpozneje do 5. maja 1954. Iz pisarne tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto

Gibanje prebalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 9 dečkov in 3 deklice. — Porokil so ser. Kocjančič Jože, sidarski pomočnik iz Zadorva pri Ljubljani in Spelko Ana, trgovska pomočnica iz Vavte vasi. Selje Jože, upok. rudar in Tovornik Težija, gospodinja, oba iz Ločca. — Umrlo so: Avguštin Alojz, delavec, 40 let iz Podturna. Omerza Tereziija, posestnica, 65 let iz Radovljice pri Bučki. Kostanjevec Franc, delavec, 51 let iz Dol. Nemške vasi. Smolčič Ana, delavka, 89 let iz Vrhtravnja.

Gibanje prebalstva v Črnomlju

Od 27. marca do 10. aprila sta bila rojena dva otroka. — Poročila sta ser. Hudotrovec Marjan, delavec iz Otovca in Brezar Zvonka, delavka iz Kanjarice. — Umrlo so: Veselič Anton, kmet, 72 let iz Čudnega sela. Majster J. Janec, kmet, 81 let iz Griča. Strbelj Jakob, kmet, 83 let iz Svibnika.

Gibanje prebalstva v KOPČEVJU

Pretekli teden sta bila rojena dva dečka in dve deklici. — Porokil sta smrti ni bilo.

Gibanje prebalstva v Gradcu

V mesecu marcu so bili rojeni 4 dečki in 3 deklice. — Poročila

Gibanje prebalstva v Sodražici

V mesecu marcu je bila rojena 1 deklica. Porok ni bilo. — Umrlo so: Trljen Janec, kmet, 78 let iz Zamočca. Pajnič Marija, gospodinja, 27 let iz Zapolotca. Pajnič Janec, 39 let iz Zapolotca. Benčina Ivana, užitkarica, 91 let iz Sinovca.

Gibanje prebalstva v Loškem potoku

V mesecu marcu ni bilo nobenega rojstva in porok. — Umrlo sta: Debeljak Janec, 73 let iz Malega loga. Rus Marija, 80 let iz Segove vasi.

Gibanje prebalstva v Ribnici

V mesecu marcu sta bili rojeni dve deklici in en deček. — Porokil so: Jeger, Henrik, šofer iz Gorenje vasi in Tržibar Anželica, gospodinja iz Gorenje vasi. Češarek Janec, uslužbenec iz Ribnice in Mertelj Sonja, uslužbenka iz Kočevja. — Umrlo so: Kozina Ivana, užitkarica, 78 let iz Jurjevice. Benčina Marija, užitkarica, 82 let iz Bukovice. Perič Ivana, gospodinja, 79 let iz Ribnice. Pajnič Branka, otrok, 1 mesec iz Gorenje vasi.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so rodile: Hruševar Marija z Rake — dekle. Kure Fani iz Predgrada — dečka. Senica Jožeta — deček. Umrlo sta: Kastelic Kastelic Mara iz Predgrada — dečka. Jenko Julijana iz Novega mesta — dečka. Mežič Marija iz Leskovca pri Krškem — dekle. Bernik Marija iz Kranja — dekle. Miklič Rozalija — dekle. Kocjančič Anja — dekle. Mihalič Roza s Potovrh — dečka. Težak Marija iz Metulke — dečka. Puš Jolica iz Smolenje vasi — dečka. Zupančič Pepca iz Dol. Kamene — dekle. Hrovat Cvetka iz Ljubljane — dekle. Sitar Lojzka iz Ponikev — dekle. Marinko Roza iz Kočevja — dečka. Dragan Ana s Trebelna — dekle. Zubelj Pavla iz Crnomlja — dečka. — Cesitamo!

Kopje so vrgli 460 m daleč!

Crnomelj je že znan po vsej Sloveniji kot mestce kopjašev in bilo je mnogo pisanja, da dva metra okoli 50 in itd. Nikoli pa niso bili zapisani rezultati teh mladih ljudi. Iz Crnomlja je odšel Elog skoraj ves čas tekme, predvsem pa v drugem polčasu, popolnoma v svojih rokah in je stalno igral na položaj nasprotnikov, je gostom uspelo, da so v enem in edinem prodoru v polovici domačih dosegli zmagosilni gol. Tekmovanje se nadaljuje prihodnje nedelje. Partizan bo imel na domačem igrišču na stadionu opraviti z borbenim moštvom SD Duplice iz Kemnika.

Simončič Vlado — slovenski mladinski prvak v krosu na 1500 m

Ze lani je mladince uspešno zastopal in zmagal Brinca. Ki se dan nastopa za Odrad v Ljubljani, mladi Vlado Simončič. Zasedeno drugo mesto na Teku republikne med mladinci TVD in letošnji zmagovalček med mladinci mladinci v krosu — sta njegova največja uspeha v atletiki. Ne samo da je talent, temveč tudi prično trenirja in se uspešno doseže le z marljivim treningom. Sedaj se bo moral oprijeti marljivega študija, če bo hotel iti na vojaško akademijo in bo verjetno tudi pronašel vse zapreke, ki spopri metro atletske steze. Njegovi najboljši rezultati: 100 m: 13.0, 200 m: 27.0, 400 m: 56.2, 1000 m: 2:32.2, 1500 m: 4:38.0.

Priloge

Njegovi rezultati in uspehi so tem večje vrednosti, ker se je začel udeleževati šole lanske pomladi. Tudi njega je imel pred Kolarič. Ki ima mnogo izkušenj z atletiko.

VODIKOVA BOMBA

IN JAPONSKI RIBIČI Einstein: »Učenjaki se danes igrajo kot otroci s šibicami, od katerih bi lahko sleherna zažgala ves svet!«

Skrivnostni proces razpada, oziroma razcepljenja atomskih jeder je bil odkrit 1939. Namreč način, kako umetno sprožiti ta proces, ki v največji poteka tisoče in milijone let, da se zgodi v trenutku. Kajti spoznali so, da se pri tem razpadanju atomskih jeder ustvarja velika energija, ki bi se lahko koristno uporabila. Minilo je šest let mrzličnega dela in šlo je na milijone dolarjev, da so Amerikanci proti koncu druge svetovne vojne to novo odkritje, atomsko energijo, prvič skorajno uporabljili v dveh bombah, ki so ju vrgli na Hirošimo in Nagasaki. Uničujoče dejstvo obeh bomb je daleč prekosilo vse dotlej znane eksplozive. Kajti pri eksploziji take atomske bombe nastane nekaj milijonov stopinj vročine, vročina pa povzroči velikanski zračni pritisk, ki do tal uniči vse naokrog. Vrhu tega so take bombe še radioaktivne — izžaravajo bo eksploziji smrtonosne žarke. Poskusi so se nadaljevali, v vojne in mimodobeke namene, predvsem v vojne, in danes imajo atomske bombe že Amerika, Anglija, Rusija, in nemara še kdo. Naše stoletje je dobilo nov naziv — atomski vek.

Toda bombi, ki so ju vrgli 1945 na Japonsko, sta pravzaprav že zastareli. Prve bombe so bile uranske in plutonijske, sestavljene na osnovi receptiv atomskih jeder urana ali plutonija. Letos, 1. marca, pa so Amerikanci na Tihem morju preskušali novo, še vse bolj strahotno bombo — vodikovo (hidrogensko, oziroma termojedra), kjer se pri eksploziji atomsko jedra ne razcepijo, ampak združijo, pri čemer se

»Hura!!! Končno smo izumili hidronuklearnoatomsko bombo, s katero bomo Rusje prisilili k trajnemu miru! — Tako je prikazala karikaturna »Vjesnika« srijednj zadnji poizkus na Pacifiku

Dr. Shimizu je pripeljal bolnika-ribiča Macuda in Yamota: »Gospoda, dovolite, da vam predstavim dva člana posadke ribiškega broda »Srečni zmaj«, ki je sedaj usidran v luki Yaizu in ki bo verjetno kmalu uničen.

Prvi se je oglašil Yamoto; je težko ranjen in nosi modre oči. Razen opeklin ima močno poškodovan vid. 21. marca, je začel, »je bil krasen dan. Nismo imeli posebne sreče s lovom. Kapitan Tsusu je dejal, da bi bilo bolje, da smo odpluli v druge vode, ne pa da križarimo tik meje zabranjenega pasu, ki je sedaj usidran v luki Yaizu in ki bo verjetno kmalu uničen.

Dr. Shimizu je pripeljal bolnika-ribiča Macuda in Yamota: »Gospoda, dovolite, da vam predstavim dva člana posadke ribiškega broda »Srečni zmaj«, ki je sedaj usidran v luki Yaizu in ki bo verjetno kmalu uničen.

Prvi se je oglašil Yamoto; je težko ranjen in nosi modre oči. Razen opeklin ima močno poškodovan vid. 21. marca, je začel, »je bil krasen dan. Nismo imeli posebne sreče s lovom. Kapitan Tsusu je dejal, da bi bilo bolje, da smo odpluli v druge vode, ne pa da križarimo tik meje zabranjenega pasu, ki je sedaj usidran v luki Yaizu in ki bo verjetno kmalu uničen.

vedaljo o svojem čudnem doživetju blizu poizkusne cone, je nastala na Japonskem prava panika. Ljudje so se ustrašili radioaktivnosti in se odrekli svojega vsakdanjega kruha — rib. Ribe so ostale neprodane. Za vsako so sumili, da je okužena od atomskih žarkov. Oblaš je mobiliziral tokijsko policijo in jo poslala na trge za Geigerjevimi številci (aparati, ki ugotovijo tudi najmanjšo prisotnost radioaktivnosti), da poiščejo ribe, ki jih je pripeljala ladja »Srečni zmaj«. Aparati so pokazali, da so nekatere ribe nočno radioaktivne in nevarne za zdravje ljudi, ki bi bili nad uri izpostavljeni temu obsevanju. Šele ko je ministerstvo za zdravje sporočilo, da je nevarnost minila, so spet oživele ribarnice.

»Igranje s šibico, ki lahko zažge ves svet«

Nesreča japonskih mornarjev, tisoč kilometrov oddaljenih od eksplozije, pričča, kakšno strahotno moč ima vodikova bomba in da ta moč uhaja izven kontrole, saj bi mesto, kjer so bili ribiči, moralo biti popolnoma varno, kot so pred eksplozijo menili atomski strokovnjaki. Zato ni čudno, da se svet upira takim nadaljnjim poizkusom in jim nasprotuje celo angleška vlada. Čeprav je tudi ta poizkus predvsem le strašljivo »zvonokljanje« z orožjem, je vendar nekaj, nad čimer se mora vse človeštvo resno zamisliti, in se bodo morali presneto resno zamisliti tudi Amerikanci in Rusi, kajti kdo more jamčiti, da jim ne eksplozira »v roki! Največji sodobni fizik Einstein, ki je nedavno praznoval 75-letnico, je izjavil o izumu vodikove bombe:

»Ta bomba je čisto zlo v najstrašnejšem pomenu besede. Učenjaki se danes igrajo kot otroci s šibicami, od katerih bi lahko sleherna zažgala ves svet! Bodimo optimisti. Nemara bo prav ta strahotna sila prispila ob največji svetovni sili, ki ima vodikovo bombo. Združene ameriške države in ZSSR k trenezijemu ravnanju ali — po domače: k pameti!

All ste že naročili »Dolenjski list«?

Brezsrčnež je ubil mladega medvedka

Prosi vse, ki bi našli gnezda teh živali, da jih puste pri miru. Kdor pa prevzame odgovornost, da najdeno gnezdo varuje do izvalitve kečkov, mu lovska zveza plača nagrado za vsako gnezdo 500 din, če to prijavi zvezi.

Sedaj je čas za zastrupljenje vran. Lovske družine, zlasti okrajna lovska zveza, si prizadevajo, da zberejo čim več jajc, katere bodo zastrupili in jih nastavili vranam. Ker je zatiranje vran tudi v korist kmetov, prosi okrajna lovska zveza v Novem mestu, da prinese jajca čimprej, ker je najboljše čas za zastrupljanje vran do srede maja. Jajca sprejema v Novem mestu Slavko Bele, uslužbenec okrajnega sodišča. Lovci bodo poskrbeli, da bodo jajca pravilno zastrupljena in nastavljena na primerna mesta, da bo učinek čim večji.

Da ne bo nepotrebne jeze, opozarjajo lovci kmetovalce, naj ne vodijo psov na polja in vinograde, ker bodo lovci vsakega psa, ki ga dobe v loviščih, brez nadaljnjega ustrelili.

Da ne bo nepotrebne jeze, opozarjajo lovci kmetovalce, naj ne vodijo psov na polja in vinograde, ker bodo lovci vsakega psa, ki ga dobe v loviščih, brez nadaljnjega ustrelili.

Smrt med rojaki v Ameriki

V Clevelandu so umrli: 59-letni Charles Abramovich, doma iz hrvaškega Kužlja ob Kolpi. Na svojem domu je 7. februarja naglo umrl John Zakarič, star 71 let. Doma je bil iz vasi Lučarje pri Velikih Laščah. Tri dni pred tem je umrl prav tako na svojem domu 78-letni Florijan Vrančič, doma iz Dolenjskih Toplic. Celih 35 let je vodil krojačnico in čistilnico. Dolgotrajni bolniki je podlegla 69-letna Jennie Jerič, rojena Perušek, doma iz Sodražice, kjer je zapustila več sorodnikov. Nagloma je preminula Katherine Pacelj, vojena Kvas. Dočakala je 73 let, doma je bila iz Brezje vasi pri Trebnjem od koder je odšla v Ameriko pred 55 leti. Njen mož je umrl tri tedne pred njo. Po daljšem bolehanju je umrla 51-letna Josephine Primovič, vojena Deželan. Doma je bila iz Velikih Brusnic pri Novem mestu, kjer zapušta sestro

V VIDMU PRI KRŠKEM NASTAJA PAPIRNI KOMBINAT

Gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta gradi v videmski Tovarni celuloze in papirja (prej »Celuloza«) novo tovarno za časopisni papir ali, kakor mu tudi pravimo, rotacijski papir. Rastejo nove zgradbe, visoki betonski opaži, izkopanih je več tisoč kubikov zemlje, stroji nepreremano brnjajo. Naš novi industrijski objekt, ponos krškega okraja, dobiva čedalje določenejša obzira. Nova tovarna bo prihranila državi velike vsote dragocenih deviz, ki jih daje za časopisni papir v inozemstvu, hkrati pa bo odpravila našo papirno krizo. Kapaciteta bo v začetku obratovanja 70 ton časopisnega papirja dnevno, kasneje pa celo 100 ton.

1500 kv. metrov na minuto Glavni objekt nove tovarne bo papirni stroj, dolg 145 in širok 4 in pol metra in bo najmodernejši v Evropi. Stroj je tako mehaniziran, da bo lahko ravnal z njim celo en sam človek. Na minuto bo izdelal nič manj kot 1500 kvadratnih metrov papirja. Za to količino bo potrebnih na dan 15 do 20 ton celuloze in okrog 50 ton lesovine. Lesovinski oddelek (brusilnica) je že v dokončni graditvi, stroje bodo začeli montirati 1. maja, obratovati pa bo brusilnica začela avgusta. Strojev prihaja po več pagonov na dan.

30 vagonov celuloznega lesa V tovarni celuloze bodo letos postavili še en kuhališnik in tako povečali proizvodnjo celuloze od 30 na 45 ton dnevno, obenem se bo močno zvišala kvaliteta (tovarna že sedaj izdeluje najbolj specialne vrste celuloze v državi).

Nova tovarna bo začela obratovati 1. maja 1955, gradnja vseh objektov bo pa končana že letos. Podjetje ima v letošnjem letu 1 milijardo kredita za gradnjo, za opremo tovarne in montažo strojev pa 2 milijardi. Celuloznega lesa bo tovarna porabila na dan 450 do 500 kub. metrov, oziroma 30 vagonov, ves promet pa bo 80 vagonov — dva tovorna vlaka na dan.

Les bodo spravljali na lesno skladišče in iz skladišča v čistilnico po tekočem traku in vodnih kanalih. Z modernimi stroji za čiščenje lesa od lubja in skorje bodo prihranili na dan 30 do 40 kub. metrov lesa, ki ob sedanjem postopku strojnega čiščenja postane neporaben odpadek. Samo s tem bodo prihranili na dan kakih 320.000 dinarjev.

Največji kombinat za papir na Balkanu Nova tovarna, oziroma poznejši kombinat (tovarna celuloze in papirja) bo največja tovarna

na papirja na Balkanu, po razporeditvi objektov in strojev, se pravi po čimbolj skladni praktičnosti tehničnega procesa, kar vse vpliva na kvaliteto papirja in kvantiteto proizvodnje, bo pa nova tovarna med največjimi in najlepšimi ne samo v Jugoslaviji, temveč v vsej Evropi.

Koogajepoznai?

Ta možak je bil svojevrstna zanimivost Novega mesta v letih pred drugo svetovno vojno.

(Foto: Gvido Dolenc)

O njem kroži vse polno zgodbic. Od Novomeščanov, ki bodo možaka na sliko spoznali in poslali našemu uredništvu o njem kako veselo zgodbo, bodo trije izžrebani za lepo knjižno nagrado.

uslužbenec ter veliko restavracijo. V zvezi z restavracijo je v načrtu tudi prostorna kino dvorana, tujske sobe, letno gledališče in nekateri športni prostori.

Trikrat okoli zemlje

Kot zanimivost naj omenimo, da tak moderni stroj za izdelavo papirja, kot ga bo imela nova tovarna v Vidmu, izdelava v letu dni papirni trak tako dolg, da bi ga lahko trikrat ovili okrog zemlje po ekvatorju, pa bi še ostal precejšen kos. To nam nazorno pove, kakšnega pomena bo videmska tovarna celuloze in papirja za našo papirno industrijo.

Orjaški požar, ki besni že 14 let

Največji požar na svetu divja že 14 let v ameriškem premogokopu Carbondale (Pensilvanija). Kljub mnogim poskusom, da bi zatrl ogenj, požar v rudniku postaja vse hujši. Ker preti od ognja vedno večja nevarnost, svetujejo, da bi goreča »okna« v rudniku razrušili s eksplozivi. Pri tem bi morali preseliti 3000 ljudi in uničiti 50 hiš ter vsa okoličja. Vse to bi veljalo okrog tri milijone dolarjev.

MOST IN PREDOR DOLGA 18 km

Orjaški most, kombiniran s predorom pod vodo, bodo kmalu začeli graditi med Dansko in Švedsko. Most bo vezal Kopenhagen na Danskem z Malmoom na Švedskem in bo dolg 18 kilometrov. Največja višina mosta nad vodo bo 45 metrov, povprečna širina 16 metrov. Pod mostom bodo lahko vozili največji prekoceanski parniki. Most bo dograjen v petih letih, veljal bo za 25 milijard francoskih frankov.

ZDA imajo 161 milijonov prebivalcev

Po zadnjih uradnih statističnih podatkih so ZDA imele v začetku letošnjega leta 161 milijonov prebivalcev, okrog 10 milijonov več kot leta 1950. Lani je bilo rojenih 4 milijone otrok.

OKROGLE BODICASTE

Uren gost »Koliko časa ostanete v našem hotelu?« »Hm, koliko pa stane soba na dan?« »Dve sto dinarjev.« »Potem ostanem deset minut!«

Pomanjkljivo zdravje »Torej ste bolezen dobro prestali, kot vidim,« pravi zdravnik. »Sem; samo vaš račun me še daje!«

Nadebudna hči »Kaj misliš mož, ali naj Tonca študira zvočilstvo ali se loti slikarstva?« »Vrag vedi! Treba je premisliti, kje bo naredila manjš škodo.«

Med možmi Lojzetu je ušla žena. Pa ga sreča prijatelj in pravi: »Iskrveno sožalje, Lojze!« »Oh, kaj že veš, da je spet nazaj?« žalostno odgovori Lojze.

Otroška »Dedek, kaj si že zdrav?« »Zakaj uprašas, saj sploh nisem bil bolan!« »Mamica je pa včeraj rekla, da si na glavo padel!«

Vajenčevo pojasnilo Čevljar Skrpetič je slovel da zna imenitno »vzajati« svoje vajence. Pa je umrl. »Torej, Buček, tvoj mojster je umrl, ne?« je nekdo vprašal vajenca. »Ja, res! Njegovo srce in njegova roka sta nehali biti!«

»Veste, čakanje samo še ni tako dolgočasno. Hudo pa mi je, če pomislim na to, da verjetno sploh ne bo prišla mimo!«

TROPNO LETO 1942

Odlomki iz dnevnika Belokranjke v rabskem taborišču

POVSOD REVŠČINA IN UMAZANJA

Za stranišči je bil plitev jarek, po katerem je prihajalo malo umazane vode, polne uši in belezni. To je bila pralnica za 6000 ljudi. Če si šel prati, si tam poleg uši dobil še srab. Tam doli so zlasti Cabranke iztepile svoje nesnažne cunje in izbirale uši med tisoči drugimi, ki bi se bili tudi radi iznebili te golazni.

K vodi je prišel stavec, ves sestradan, umazan in raztrgan. V košenili roki je držal skodelico in notri je bila kava. Zajel je vodo, polno milnice in uši in se z veliko mukto spet zavlekel na breg. »Kaj boste s tem?« sem ga vprašala. — »Juho si bom skuhal,« je odvrnil. — »Ta voda ni dobra za kuhanje,« sem dejala. — »Zakaj ne bi bila dobra?« je začudeno zamomljal z brezzobimi čeljustmi in odšel iskat ognja.

ZALOSTNE SLIKE

K nam doli so se preselili tudi možki, ki niso imeli več prostora v gornjem taborišču. Sedaj si lahko videl še večjo bedo. Med šotori so sedeli mladi fantje, možje in starci — tudi advokat ali zdravnik ni bil izjema — in se skoraj nagi otapavali uš. Grozni so bili pogledi na te okostnjake z udrtimi očmi in upadlimi lici. Tam si videl hrome, slepe, brez rok, brez nog, grbave, sključene postavne, ki so jokane pod pekočim soncem.

Ob leseni lopji je ležal na plahti slepi stavec. Prišla je noč in nihče se ni spomnil na reveža. Brez večerje je ležal zunaj vso hladno noč. Zjutraj so ga potegnili v šotor, kjer je čez nekaj dni umrl. Sam bog ve, kaj je revež prekršil čez postavo, da mu niso pustili umreti na domači zemlji.

Kakor hitro je zjutraj posijalo sonce, že se je slišalo od vseh strani: »Kdaj pojdemo domov?« Namesto odgovora so nam stražarji povedali, da kave ne bo, ker ni vode. Vode tudi ni za pitje, kaj šele za pranje ali umivanje. To je bilo čudno slišati, kajti niti dvesto metrov stran je pljuškalo ob obalo morje. Če je prišla le majhna nevihta smo bili v nevarnosti, da se s šotori vred pogreznemo ali potopimo.

GRIZNA NOČ

Dan pred sv. Mihaelom je bil sončen in miren, večer tih in prijazen. Na nebu je bilo nešteto zvezd in tudi luna je pripravala iznad gore in se ogledovala v morju. Le nad Velebitom so se podili majhni črni oblaki. Pred šotori smo stali ženske in možki ter se pogovarjali, kdaj pojdemo domov. Vsak je vedel povedati kaj novega; krožile so taboriščne novice, ki so bile polne upanja, da bomo kmalu videli ljubljeno dom. Zeleli smo si »lahko noči« in se porazgubili pod šotori, kjer smo kmalu zaspali.

Nenadoma se je oglašil veter in se pričel divje in mrko zaganjati ob šotore. Med vetrom so že padale prve kaplje, vmes pa toča, od kraja se drobna, nato pa vse bolj debela. V sosednjem šotoru se je oglašil smeh, ki pa je kmalu ponehal, zakaj toča je bila debela in je že zasula jarke okrog šotorov. Tedaj se je ušla še ploha. Voda je drla okrog šotorov, ki so se pričeli podirati.

Stisnili smo se v sredo šotora, kajti ob straneh je že curelo noter. Toda naliv je bil presilen in voda je vzdignila slamo in odeje. »Morje narašča!« so se nenadoma začeli zunaj kričati. Pograbili smo vsak svojo obleko in planili ven. Dež je lil kot iz skafar. V trenutku smo bili premočeni do kože. Voda nam je segala do kolena in na mah si se znašel v jarku, polnem vode. Med podrtimi šotori so se slišali obupni kriki utaplajočih se otrok. Na pomoč so prišli možki, toda vseh otrok je bilo preveč. Strehe ni bilo nikjer. Le ena nedograjena kuhinja je imela streho, ki pa je bila premajhna za toliko ljudi.

Naliv je prenehal, toda za premočene ljudi, ki so se tresli od mraza, se ni nihče brigal. Odšli smo nazaj v naš šotor, ki je bil še pokonci, se vsi mokri zakopali v mrzlo slamo in čakali jutra.

»Zmanjkala mi je odeja,« sem potožila sosedu. — »Ti si jo pa pri drugih sposodi,« mi je svetoval. Nato sem izpod podrtje šotora izvlekla kakor gnoj mokro odejo in jo vrgla v kot, kjer naj počaka sonca.

Ko je drugo jutro posijalo sonce na taborišče, so izlekli izpod podrtij štiri mrtve otroke in eno starko.

BOLNE ZDRAVIJO Z GLADOM

Posušili smo slamo, odejo in sebe. Zopet se je začel oglašati glad in zopet se je začelo staro življenje, ki pa je bilo zmeraj hušje. Spet je sijalo sonce, tam gori na ambulanto pa so dan za dnem romale rakve, zbite iz surovih desk. Začeli so umirati otroci in starke, pa tudi mladi fantje in možje. Zvečer je še sel po menažo, zjutraj pa je bil mrtev. Prišli so z nosili in odnesli nesrečneža, še prej pa so mu tovariši sezuli oči in srajco.

Tam nad taboriščem je stala ambulanta, ki je sprejemala bolne in mrtve. Bolne so zdravili z gladom, mrtve pa so vlačili v klet in od tam na pokopališče. Na pokopališču so polagali rakve, velike in majhne, v jarke in, ko so bili ti polni, so zagrebili te nesrečne žrtve glada.

OBIŠČE NAS SKOF IZ SENJA

Sredi oktobra nas je obiskal škof iz Senja. V taborišču so mu naredili tribun, potem pa z biti naglani sestradane ljudi, da so mu šli delat špalir. Če ni bil kdo hitro pokončen, je dobil še z žilovko, posebno možki, ki so obrabali senjskemu škofu vse bogove in angele. Nasprotno pa so stare čabranske ženske jokale od ginjenosti in se zgražale, ko so se zadržaj oglašale psovke, ki niso bile posebno primerne za škofa.

Škof je stal na tribunu in s svečanim glasom pridigal, da bo deset prvih petkov gotovo prineslo rešitev. Priporočal nam je rožni venec, materam pa je dejal, naj molijo njih otročiči, ki bodo v svoji nedolžnosti gotovo uslišani. Nato je še streljel svoj blagoslov in se jadrno odpeljal v mesto Rab, kjer so mu priredili banket. Mi pa potem tudi nismo molili rožnega venca, nedolžni otročiči pa še manj, saj so mislili samo na jed, ki je tisti dan od treh ni bilo. Gotovo so Italijani pričakovali, da nam bo zadostoval samo škofov blagoslov. Toda meni ni, zakaj v žilovcu mi je pajek prel svoje mreže.

Se teden dni potem se je slišalo preklinjanje na škofov rovaš in stari osiveli župnik v gornjem taborišču je možko povedal: Cerkev, sveta naša mati, ki otročke oskrbi, kaj v pomoč nam hoče dati? — Zdej le bldke nam deli.

SOLEA **KREMA**
VSAKEM ČASU